

K ŽIVOTNÉMU JUBILEU
PhDr. ADRIANA VALLAŠKA

A d r i a n ,

v našich nesčíselných hovoroch o najzaujímavejšom rozmere - čase vystupovala neustále do popredia doba, ako súčasť prelínajúcich sa a stále nových podzemných tajničiek.

Pre tento monológ mi dáva právo Tvoj čas, ktorý sa začal odvíjať detským šantením a huncútstvami v Kostolnej pri Dunaji. Keď si potom vo svojej staršej dobe mladosti vystupoval aj ako „senecký Maradona“, oddelene už hotovali krompáče, škrabky a milimetrové papirc, s ktorými si najprv kočoval po bratislavských uliciach (Laurinská, Prídavková) a neskôr sa nadlhšie usídlil v Academii Istropolitane, kam sme sa už spolu vracali po dlhých sezónach na Spišskom hrade.

Spiš (Spišský hrad, opevnenie Spišskej Kapituly, colnica, kláštor na Pažici, hrad v Markušovciach, kostol v Spišských Vlachoch) bol veľkou školou slalomu medzi snahou o čo najväčšie poznanie a technickými možnosťami, medzi poznaním a súčasnou meniacou sa, ba aj odvolanou stavebnou realizáciou, medzi skutočnosťou a predstavami (ne)zainteresovaných vrátane stopiek v rukách ministerstva. V takomto šerosvite však zažiarili viaceré svetlé body. Predovšetkým to boli semestre o zjednocovaní pohľadov nahor i nadol od náhodného zatravneneho horizontu, úprimné nadšenie spolupracujúcich dedinčanov, tešiacich sa každému nálezu a presila prírodnej i historickej scenérie, pôsobiacej takmer bez výnimky aj na tie najúradnejšie návštevy.

Táto Tvoja "spišská doba", spadajúca do konsolidačného nepokoja, však znamenala pre Teba čoraz hlbšie vnikanie do tajov premenných zákonitostí zaniknutého mnohotvár-

neho a dlhodobého života a tiež odpovede na stále sa natískajúce otázky: z čoho sme vzišli, čo sme a kam spejeme. Krivolaká niť dejín, zázračná priamou, či priestorovou kontinuitou, sa Ťa dotýka na každom kroku.

Asi smutnejšia bola Tvoja "doba zvolenská" (Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Zvolen), kde donedávna živé historické prostredie začali poznačovať poloruiny alebo architektonické mejkapy.

Historické remeslo, ktorému si zasvätil svoju prácu, bolo donedávna (ba občas aj dnes) videné ako únik od súčasných (čo je to prítomnosť?) základných problémov, ba aj v odborných kruhoch sa radí medzi - pomocné vedy historické. Vskutku napomáha nielen poznanie, ale tak prepotrebné vedomie. Aj Tvojou zásluhou sa dôchodcovia, ba i školopovinná mládež začala pozerat' na obnažené stavby a sprievodné úlomky keramiky ako na odkazy dávnych predkov...

Pôvodu i trhom so stredovekou kolkovanou keramikou si venoval zvláštnu pozornosť, ktorá sa Ti ešte v počiatkoch stredovekej archeológie u nás zúročila dobrou orientáciou nielen na zaniknutých lokalitách, ale predovšetkým v nepomerne zložitejších situáciách neustále prestavovaných jadier miest.

Vďaka Ti, Adrian, ako archeológovi, pozorne čítajúcemu popretŕhané stránky stratigrafických unikátov, a (nielen) z mojej strany ako dlhoročnému, veľmi dobrému kolegovi a druhovi, najmä v dobe dvoch chlapov na (spišskej) chalupe.

Andrej Fiala

VÝBEROVÁ BIBLIOGRAFIA PhDr. ADRIANA VALLAŠKA

- 1961: Hroby z doby rímskej z Kostolnej pri Dunaji. *Musaica* 12, 57-61
- 1962: K niektorým otázkam pohrebného ritu na slovanských kostrových pohrebiskách. *Musaica* 13, 33-41
- 1965: Zisťovací archeologický prieskum na Leningradskej ulici v Bratislave. *Bratislava* 1, 91 - 110 (spoluautor V. Plachá)
Archeologický výskum areálu Academie Istropolitany v roku 1965. In: *Humanizmus a renesancia na Slovensku v 15. - 16. storočí*. Bratislava, 88-93
- 1966: Bratislavská Vodná veža. *Vlastivedný časopis*, 15, 91-92 (spoluautor V. Plachá, A. Fiala)
- 1967: Bratislavská Vodná veža. *Bratislava* 3, 41 - 58 (spoluautor V. Plachá, A. Fiala)
Stručný náčrt doterajších výsledkov archeologického výskumu areálu Academie Istropolitany. *Vlastivedný časopis*, 16, 72-75
Zisťovací archeologický výskum areálu Academie Istropolitany. *Monumentorum Tutela*, 2, 233-249
- 1968: Zisťovací výskum v areáli kostola v Starej Haliči. *Monumentorum Tutela*, 4, 387-421
- 1970: Stredoveká kolkovaná keramika z Bratislavy. *Študijné zvesti AÚ SAV*, 18, 243 - 308
- 1971: Príspevok k osídleniu bratislavského Podhradia. *Bratislava* 7, 5 - 37 (spoluautor V. Plachá)
Objav a výskum studne Academie Istropolitany. *Musaica* 11, 71-81
- 1972: Niekoľko poznámok k tzv. Sobášnemu palácu v Bytči. *Vlastivedný zborník Považia* 11, 41-53.
K počiatkom hradu Krásna Hôrka. *Vlastivedný časopis* 21, 87 - 89 (spoluautor A. Fiala).
Hromadný hrob z 10. storočia v Bratislave. *Monumentorum Tutela*, 8, 29-252
Výsledky výskumu Academie Istropolitany v Bratislave. *Archeologické rozhledy* 24, 148 - 154.
K starším dejinám Bratislavy. *Vlastivedný časopis*, 21, 89-91
- 1973: Neznáma budova mýtnej stanice v Spišskom Podhradí. *Vlastivedný časopis*, 22, 40-41.
Poznámky k najstaršej kamennej architektúre Bratislavy. *Pamiatky a príroda* 4, 12-15
- 1975: Náčrt stavebného vývoja Spišskej Kapituly do konca stredoveku. *Vlastivedný časopis* 24, 132-136 (spoluautor A. Fiala).
Informácia o výskume Spišského hradu. *Archeologické rozhledy*, 27, 444-446 (spoluautor A. Fiala)
- 1976: Spišský hrad na prelome letopočtu. *Pamiatky a príroda*, 7, 6-9
- 1977: Výskum Spišského hradu. *Vlastivedný časopis* 26, 8 - 13
- 1978: Spišský hrad. In: *Významné slovanské náleziská na Slovensku*, Bratislava, 190 - 193 (spoluautor)

- Gotická sakrálna stavba na Spišskom hrade. *Historica Carpathica* 9, 169 - 216 (spoluautor A. Fiala)
- 1980: Z výskumu Trojičného námestia v Banskej Štiavnici. *Pamiatky a príroda* 11, 21 - 24 (spoluautor Š. Tóthová)
K problematike výskumu hrádkov a hradov na Slovensku. *Archaeologia historica* 6, 361 - 405 (spoluautor B. Polla, M. Slivka)
- 1981: Stredoveké pamiatky v Šiveticiach a okolí. *Vlastivedný časopis* 30, 186-187 (spoluautor M. Slivka).
K lokalizácii Tibavského hradu. *Vlastivedný časopis* 30, 137 - 139 (spoluautor M. Slivka).
Archeologické výskumy Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody. In: Jubilejný zborník, 30 rokov SÚPSOP, Bratislava, 161 - 185 (spoluautor Tóthová Š., Slivka M.)
Hanigovský hrad. *Nové Obzory*, 23, 133-145 (spoluautor Slivka M.)
- 1982: Zaniknutý stredoveký hrádok vo Svinici. *Pamiatky a príroda* 3, 16 - 17
Hospodárske zázemie šľachtických sídiel v oblasti Horného Zemplína. *Archaeologia historica* 7, 289 - 310
- 1983: Stredoveké šľachtické sídla v oblasti Dolného Zemplína. *Nové obzory* 25, 140 - 190
Dielňa na výrobu hlinených fajok na Spišskom hrade. *Archaeologia historica* 8, 233 - 241
- 1984: Príspevok k problematike výskumu banských miest na Slovensku. *Archaeologia historica* 9, 147 - 157
Stredoveké fortifikačné objekty v severnej časti Gemera. *Archeologické rozhledy* 36, 653 - 663
Praveké a ranohistorické osídlenie hradného kopca a stavebný vývoj stredovekého hradu. *Spišský hrad*, NKP, stručný sprievodca, Košice
- 1986: Poznámky k ochrane hradov na Slovensku z hľadiska archeologických výskumov. *Archaeologia historica* 11, 231 - 234
Zur Problematik der Sitze des Mittel- und Kleinadels im Mittelalter in der Ostslowakei. In: *Urzeitliche und frühhistorische Besiedlung der Ostslowakei in Bezug zu den Nachbargebieten*. Nitra, 311 - 316
- 1988: *Spišský hrad*. Košice (spoluautor A. Fiala)
- 1991: Neznáma sakrálna stavba pod bratislavským hradom. *Vlastivedný časopis* 3, 140 - 142
Hrady a hrádky na východnom Slovensku, Košice (spoluautor M. Slivka)
Archeologická topografia Bratislavy. Veda (spoluautor, zostavovateľ s B. Pollom)

Beata Egyházy-Jurovská